

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Shoftim

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5565 [1804/1805]

כא

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9656

ביום ההוא את כל אלה אנשי
 חיל: (טו) ויפנו וינסו המדברה
 אל סלע הרמון שש מאות איש
 וישבו בסלע רמון ארבעה
 חדשים: (טז) ואיש ישראל ישבו
 אל בני בנימן ויכום לפי הרב
 מעיר מהם עד ביהמה עד כל
 הנמצא גם כל הערים
 הנמצאות שלחו באש:

כא (א) ואיש ישראל נשבע
 במצפה לאמר איש ממנו
 לא יחן בהו לבנימן לאשה:
 (ב) ויבא העם בית אל וישבו
 שם עד הערב לפני האלהים
 וישאו קולם ויבכו בכי גדול:
 (ג) ויאמרו למה יהוה אלהי
 ישראל היתה זאת בישראל

לויטר געאיכטע וואקערע קריגר .
 (מו) זעכס רזונדרט מאן פליכטעטען
 זיך נאך גען סלע רמון , אונד הילטן זיך
 דא זויף פיער מאנאטע . (טז) נון
 קעהרטען ישראל'ס טרופפען אום , פילן
 זיך איכר דיא קינדר בנימן'ס אין דען
 שטעטן , אונד שלוגן ויא מיט דער שערפע
 דעם שווערדס ; מענשן אונד פיה , אונד
 וואס ויא זאגסט טראפן . זויך פרי
 בראנטן ויא אללע שטעטע דורך דיא
 זיא קאמן .

כא (א) ישראל האטע איינן שוואר
 גטאהן צו מצפה , געמליך : נימאנד
 פאן אונס ואלל זיינע טאכטר , איינס
 אויס בנימן צור פרויא געבן .
 (ב) אלס נון איצט דאן פאלק ווידר נאך
 בית אל גגאנגן , אונד דארט פאר דעם
 עויגן גבליכן ביו אבענד , ערהובן זיא
 איהרע שטימע , ווינטן העלטיג .
 (ג) אונד ריפן : ווארום , א עויגר !
 גאט שרא'ס ! מוסטע דאז גשעהן דאס
 נון ישראל אום איינן שטאם וועניגר
 ווערדע

להפקד היום מישראל שבת

אחד באור

רשי

מנה אלה המתים בהנף בנימן לפני ישראל .
 (טז) שבו אל בני בנימן , אע"פ שנאמר
 למעלה , משחיתים אותו בתוכו , לא נאמר
 בהם עד כלותם , ואלה שבו על הנשאים .
 מעיר מתים , מעיר אנשים . ומתים גם
 לאנשות כולל אנשי נשים וטף (שעבר בליכע)
 עד כל הנפול , עוכות או חיות (רד"ק) .
 הנמצאות , שלא נהרסו עדיין , ומלאים
 עומדים על תלם , כי ערים רבים כבר נהרסו ע"י האורב , כ"ש לעיל .
כא (א) לא יחן בהו , נתנו אות' כמנודים שלא יתחתנו עם עוד , על הנבלה אשר עשו שלא
 נתנו את הרשעי' ביד ישראל (רד"ק) , (ב) ויבכו , כשך חמתם נתמו אשר עשו ,
 להכות בנימן הכה וכלה , ולא הענישו אותם כאכזאת בני , וכאיש את אחיו . (ג) להפקד ,
 להגדע , כמו ולא נפקד מוטו איש (במדב' ל"ט מ"ט)

(טז) שבו אל בנימן : ככל הערים : מעיר מתים
 נתמו כל יושבי הערים ועד בהמה וחכשים בכלל
 מאים היו מתים לטון בליה הוא ויש למעשה על חלק
 היכן הם נהרו עשרים וששה חלק התקדו מן הערים
 ומן הנבטתם שם ממות וכתן מנה כנפלים יעזרים
 וממטה חלק ומאה איש וסם ממות כמלכו אל כלע
 הרטון ואחלק נהרו אל הערים ונטלו למחרת כשבו
 בני ישראל אל עדי בנימן להחרים הנשים והטף :
כא (ג) להפקד להגדע :
 (1) וינחמו

אָחַד: (ד) וַיְהִי מִמַּחֲרַת וַיִּשְׁכְּמוּ
הָעָם וַיִּבְנוּ שָׁם מִזְבֵּחַ וַיַּעֲלוּ
עֹלוֹת וַיִּשְׁלָמוּ: (ה) וַיֹּאמְרוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי אֲשֶׁר לֹא־עָלָה
בְּקֶהֶל מִכָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־
יְהוָה כִּי הִשְׁבֹּעַה הַגְּדוּלָּה
הַיְתָה לְאֲשֶׁר לֹא־עָלָה אֶל־יְהוָה
הַמִּצֵּפָה לֵאמֹר מוֹת יוֹמָת:
(ו) וַיִּנְחְמוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵימִן
אָחִיו וַיֹּאמְרוּ נִגְדַע הַיּוֹם שִׁבְט
אָחַד מִיִּשְׂרָאֵל: (ז) מִהֲנַעֲשֶׂה
לָהֶם לְנוֹתָרִים לְנָשִׁים וַאֲנַחְנוּ
נִשְׁבַּעְנוּ בַיהוָה לְבִלְתִּי תִהְיֶה
לָהֶם מִבְּנוֹתֵינוּ לְנָשִׁים:
(ח) וַיֹּאמְרוּ מִי אֶחָד מִשִּׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לֹא־עָלָה אֶל־יְהוָה
הַמִּצֵּפָה וְהִנֵּה לֹא בָא־אִישׁ אֶל־
הַמִּחְנֶה מִיְּבֵשׁ גִּלְעָד אֶל־הַקֶּהֶל:
(ט) וַיִּחְפְּקֵד הָעָם וְהִנֵּה אִין־שָׁם

ווערדע • (ד) דעם מאַרגנס דרויף
שטונד דאָ פֿאַלק פֿריה אויף , בויעטן
היר איינן אַלטאַר , אונד בראַכטן דאָ
רויף גאַנץ = אונד פֿרידענס אַפֿפֿער •
(ה) דיא קינדֿר ישרא ערקונדיגטן ויך ,
ווער פֿאַן אללן שטעמן ישראליס , ניכט
מיט דיניוּף גצאָגן וואר , אין דיא פֿר־
זאַמלונג פֿאַר דעם עוויגן ; דען זיא האַטן
איינן גראַסן שוואור גטאהן איכר דען ,
וועלכר ניכט צום עוויגן נאך מצפה הינויף
גקאמן זיין ווירד , דאס נעמליך , איין
זאַלכר שטערבן מיסע • (ו) דיא קינדֿר
ישראל ענדרטן נון איהרע גזינונגן , געגן
איהרן ברודר בנימן , אונד שפראַכן :
איין גאנצער שטאַם אין ישראל , אויט
דייטע צו גרונדע גגאַנגן ! (ז) ווייז
זאַללן וויר עס אנפֿאַנגן , דען איכריגן צו
וויכרן צו פֿרהעלפֿן , דאוור ביים עוויגן
גשוואַהרן , איהנן פֿאַן אונזרן טעלטרן
קיינע וויכר צוגעבן ? (ח) אינדעסן
ווארד זונטרזוכט , אָב ניכט עטוואַ
איינר פֿאַן דען שטעמן ישראליס , ניכט
דיניוּף גצאָגן , נאך מצפה , פֿאַר דען
עוויגן , אונד עס צייגטע ויך , דאָס ניכט
איינר פֿאַן יבש גלעד צור פֿרואַמלונג ,
אינ'ס לאַגֿר גקאמן וואר • (ט) דען אַס
זאַן דאָן פֿאַלק מוסטערטע , זא וואר

נימאנר

באור

רש"י

מ"ט • (ד) ויבנו שם מזבח , לדרוש את ה' כמו שכתב במקומות רבים , שהיו הדורשים את ה' בונים מזבח (מדברי ד"ק) • (ה) ויאמרו , הפסוק הזה הקדמה למה שאחריו , אמר כי השבעה לאשר לא עלה היתה סנה למת לנותרים נשים • (ו) וינחמו , שנו לחשוב עליהם מחשבת פליעה (רש"י) • (ט) ויחפד , שעורו כי כאשר התפקד העם

מכלל יו פי

כא (ו) גרע, נכרה : (ט) ויחפד , ענין זכירה והשגחה על הדבר והוא קל והפ"א

אִישׁ מִיוֹשְׁבֵי יִבְשׁ גִּלְעָד :
 (י) וַיִּשְׁלַחוּ שָׁם הָעֵדָה שְׁנַיִם־
 עָשָׂר אַלְפֵי אִישׁ מִבְּנֵי הַחֵיל
 וַיִּצְווּ אוֹתָם לֵאמֹר לְכוּ וְהַכִּיתֶם
 אֶת־יוֹשְׁבֵי יִבְשׁ גִּלְעָד לְפִי־תָרֵב
 וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף : (יא) וְזֶה הַדָּבָר
 אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כָּל־זָכָר וְכָל־אִשָּׁה
 יָדַעְתָּ מִשְׁכַּב־זָכָר הַתְּחַרְימוּ :
 (יב) וַיִּמְצְאוּ מִיוֹשְׁבֵי יִבְשׁ גִּלְעָד
 אַרְבַּע מְאוֹת נְעָרָה בְּתוּלָה
 אֲשֶׁר רָאִידְעָה אִישׁ לְמִשְׁכַּב
 זָכָר וַיָּבִיאוּ אוֹתָם אֶל־הַמַּחֲנֶה
 שְׁלָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן :
 (יג) וַיִּשְׁלַחוּ כָּל־הָעֵדָה וַיִּדְבְּרוּ
 אֶל־בְּנֵי בְנִימֵן אֲשֶׁר בְּסַלַע רְמוֹן
 וַיִּקְרְאוּ לָהֶם שָׁלוֹם : (יד) וַיָּשֶׁב

נימאנד פֿאָן רען איינוואָהנרן יבש גלעדס
 דארונטר . (י) ריא גמיינע בעאָרדערדע
 הירוויף צוועלף טויוענד מאָן , אויס דעם
 העעררע דאהין , גאבן איהנן רען בפֿעהל
 אונד שפראַכן : ציהט הין , אונד פרינגט
 דיא איינוואָהנר צו יבש גלעד אום , מיט
 דער שערפֿע רעס שווערדס , אויך ווייכר
 אונד קינדֿר . (יא) איהר האַכט אַכר
 פֿאלגנדס צו באַכאָכטן : איהר מיסט
 געמליך אללעס מעגליכע , אונד פֿאָס
 ווייבליכן גשלעכטע נור דיא אומברוינגן ,
 וועלכע איינס מאַנס בייאשלאַף גנאָסן .
 (יב) מאָן פֿאָנד אונטר רען איינוואָהנרן
 פֿאָן יבש גלעד , פֿיר הויגדרט יונג
 פֿרייליכע מעדלן , דיא קיינן מאָן צום
 בייאשלאַף ערקאָנט דאָסן , אונד
 בראַכטע זיא אינ'ס לאַגר נאָך שלה , אים
 לאַנדע כנען . (יג) הירוויף שיקטע דיא
 גאַנצע גמיינע , אונד לים רען זעהנן
 בנימוס , וועלכע זיך אין סלע רמון אויפֿ־
 הילטן , צורעדן אונד פֿרידן אנביטן .
 (יד) בנימן גינג אויך דאמאלס צוריק ,
 אונד

בנימן בעת ההיא ויהנו להם

הנשים

באור

רשי

מצאו שלא היה שם כו' . (יא) יודעת אשכנז
 זכר , ואיך ידעו זה ? דרשו רז"ל הושיבום על
 פי חצבות של יין כו' (יבמות דף ס' ע"ב) .
 (יב) אשר בארץ כנען , לא טמאתי טעם לסיפור הזה , כי ידוע הוא ששילה בארץ כנען
 (רד"ק) . ותמה אני למה המתין לכתוב זאת כאן , וכבר נאמר באופן זה ביהושע בשני
 מקומות ? כמו , וידבר אליהם בשילה בארץ כנען (יהושע כ"א ב') , בשילה אשר בארץ
 כנען (שם כ"ב ט') . ובאמת אין לשפוט שלא היה שילה אחרת על שלא נמצא אחר בכתוב ,
 אדרבא אחר שכתוב כי נתן הכתוב לשילה סימנין בד' מקומות , בכ' שזכרתי , וא' כאן ,
 וא' למטה בפסוק י"ט , שנאמרו הסימנים על שילה , כדגמריקן בניטין (דף ז' ע"ב) , עליך
 לשפוט שהיה עוד שילה אחרת , ולא נזכרה
 כשאר מקומות לאלפים , אשר לא נעשה בהם
 דבר מיוחד , שעל ידו יהודאויס להזכר .
 (יד) ולא נמצאו להם כן , כאשר היוהם , כי

(יב) ארכב סאות נעדה בתולה * הושיבום ע"פ
 חביות של יין בעולה ריפס כודף בתולה אין ריפס
 כודף : (יד) ולא נמצאו להם * לא הסקו להם :
 (יז) ירושת

מכלל יופי

והם אבקמין : (יד) ולא מצאו להם כן ,
 18 יח א כלו

אונד מאן גאב איהנן דיא ווייבר , וועלכע
 מאן פאן דעם פרויענצימר צו יבש גלעד
 האטע לעבן לאסן . אליין זיא ווארן איהנן
 ניכט הינרייכנד . (טו) אינדעסן פיהלטע
 דאז פאלק מיטליידן מיט בנימן , (אונד
 עס שמערצטע ויין) דאס דער עוויגע
 איינע נירדלאגע גמאכט , אונטר דען
 שטעמן ישראל'ס . (טו) דיא עלטעסטן
 דער גמיינע שפראכן : וויא העלפן וויר
 דען איבריגן צו ווייברן , דא אללעס
 פרויענצימר פאן בנימן אויסגראטעט
 ווארדן ? (יו) אכר , שפראכן זיא ,
 נאך איזט דעטונג איבריג פיר בנימן ,
 איין גאנצער שטאם פאן ישראל מוס ניכט
 אונטרגעהן . (יח) וויר צוואר , דערפון
 איהנן פאן אונזרן טעכטערן קיינע ווייבר
 געבן , דען גאנץ ישראל האט גשוואהרן ,
 מיט דען ווארטן : פירפלוכט זייא דער ,
 וועלכער בנימן איינע פרויא גיבט ;

(יט) אכר , פוהרן זיא פארט , אללע
 יאהרע ווירד איין פעסט דעם עוויגן צו
 עהרן גפייערט , אין שילו , געגן נאָרדן
 פאן בית אל , געגן זאָנענאוּפֿגאנג פאן

דער

באור

הס עש מאות , והן ד' מאות . (טו) נחם ,
 כפעל עומד . כי עשה פרץ , פי' וכי עשה , כי
 היה צר להם משתי סיבות , אחת על בנימן
 אחיהם שנאבד , ואחת על שבטו ישרא שאבדו

שבט אחד מקרבם . (יו) ירושה פליטה , פירש'י הפליטה הנשארת מבנימן יחזיקו בנחלתם ,
 ע"כ. וזה לדברי ר' יצחק דבי רבי אמי (ב"ב דף קט"ז ע"א) שהתנו על שבט בנימן שלא תירש נת
 הבן עם האחין , ע"ש' ופשוטו של מקרא , עוד נשאר פליטה לבנימן . וירושא כמו שארית , כי
 ירושה נשאר' אחרי מות המוריש' ולאמרו זאת אמת , כי אנחנו לא נוכל לתת להם שבטותינו לבשו'
 על דבר השבועה , אבל תגה' בשילה , והכתוב הפסיק כאן , ולא השלים מאמר עוקני העדה ,
 כ"א סיפר את אשר נזו את בנימן , וכמד על הכתוב אחריו , כמשפטו נכמה מקומות , כאשר

מכלל יופי

הנשים אשר חיו מנשי יבש
 גלעד ולא מצאו להם בן :
 (טו) והעם נחם לבנימן כי
 עשה יהוה פרץ בשבטי ישראל :
 (טז) ויאמרו זקני העדה מה
 בעשה לנו חרים לנשים כי
 נשמרה מבנימן אישה :
 (יז) ויאמרו ירשת פליטה
 לבנימן ולא ימחה שבט
 מישראל : (יח) ואנחנו לא נוכל
 לתת להם נשים מבנותינו כי
 נשבועו בני ישראל לאמר ארור
 נתן אישה לבנימן : (יט) ויאמרו
 הנה חגדיהוה בשלו מימים
 ימימה אשר מצפונה לבית אל
 מזרחה השמש למסלה העלה

מבית

רשי

(יז) ירושה פליטה * נחלת שבט נשארה ריקנית
 כמו עמס שזולדו בניס יחזיקו בנחלתם הפלטה
 הנשארת ולא ימחה שבט מישראל : (יט) מורחה
 השמש למסלה . כמורחה של מסילה שילך סנסונה

פירש'י הפליטה הנשארת מבנימן יחזיקו בנחלתם ,
 ע"כ. וזה לדברי ר' יצחק דבי רבי אמי (ב"ב דף קט"ז ע"א) שהתנו על שבט בנימן שלא תירש נת
 הבן עם האחין , ע"ש' ופשוטו של מקרא , עוד נשאר פליטה לבנימן . וירושא כמו שארית , כי
 ירושה נשאר' אחרי מות המוריש' ולאמרו זאת אמת , כי אנחנו לא נוכל לתת להם שבטותינו לבשו'
 על דבר השבועה , אבל תגה' בשילה , והכתוב הפסיק כאן , ולא השלים מאמר עוקני העדה ,
 כ"א סיפר את אשר נזו את בנימן , וכמד על הכתוב אחריו , כמשפטו נכמה מקומות , כאשר

העירותי

כלי' כחשבון שהיו הם : (טו) כי נשמרה מבנימן אישה , בא ל"י על ל"ד והוא דרוך
 כלל : (יט) מימים ימימה , פי' משנה לשנה ואמר התרגום מוזמן לזמן סמועד למועד
 ואפשר כי ה' וזה כ' בדרול :

(כא) אם

מבית ה' שכמה ומנב ללבונה:
 (כ) ויצו (ויצו ק) את בני בנימין
 לאמר לכו וארבהם בכרמים:
 (כא) וראיתם והנה אסדיצו
 בנותי שלו לחול במחלות
 ויצאתם מן הכרמים וחתפתם
 לכם איש אשתו מבנות שלו
 והלקתם ארץ בנימין: (כב) והיה
 כיריבאו אבותם או אחיהם
 לרובו (לרוב ק) אלינו ואמרנו
 אליהם חנונו אותם כי לא
 לקחנו איש אשתו במלחמה כי
 לא אתם נתתם להם פעת

האשמו רש"י

כל בית א ובדרומה של לבונה ובמזרח של מבילה
 העולה מבית אל שבתה: (כג) לרוב אלינו
 ללכת אלינו במלחמה: וחטבתו אליהם חנונו אותם
 ריחמנו עליהם כי אינם יודעים מה לעשות כי לא
 לקחנו לאיש אשתו במלחמה כל יום נלמד חלל
 למדנו ממות חיה מהם ואם על הסובות אתם
 מקטרים לא עון לכם בדבר כי לא אתם נתתם להם
 את ננותיכם שמהם לכם אשה בדבר ואלו לכם
 אל תיראו:

חסלת ספר שופטים

מכלל יופי

העירותי במ"א (כ) ויצו, מהכתוב לכינוי
 למדנו שלא היה הטוי הוה כחזני כל העדה,
 כי חס בסוד הזקנים, וכל ישראל לא ידעו
 דבר, לכן נטיתי מהוראת המלה העזמית
 לכון אל הטוי והענה בסתר: (כב) חנונו
 אותם, כתב הרלב"ג חנונו בעבורנו, על דרך
 לאט לי לנער (ש"צ י"ח ה') ע"כ. והוא טוי
 מהספוליס נקל, עם כנוי מדברים בעדס,
 על משקל רנו שמים (ישעיה מ"ד כ"ג). כי
 לא

(כא) אם יצאו, בא כמו רכי' נסתריו' והראוי הצאנה: לחול בשור"ק החת
 חולם כמו ולכור, כי שרשו חלל, וכן במחולות היחה הלמ"ד ראוי להדגש, ובא
 הנח המורה הדגש, ולהבדיל בינו ובין במחולות עפר בא כן ונקרא כן לפי ששוחקין
 תוכו בחלילין, ולדעת ר' יונה שרשם חול: (כב) חנונו, צווי מן הקל ופוי' חנו אותנו
 מהם כלומר מהנשים האלה חנונו שחניחום להם. ופוי' אותם כמו מהם, ואעפ"י
 שפירוש קרוב לענין חמלה, פירוש קרוב לענין מתנה: [וטעם כי לא לקחנו כ'
 רלב"ג כי לא נשבענו להם ע"ד והואין דרך בזה האופן ליקח אשה, ורד"ק פי' כי
 הכל יח ב 18 2

הרגום אשכנו

שופטים כא

(ס"ינאידיג) זיין זאָלטעט • (כג) דיא זעהנע בנימין'ס מאַכטנ'ס זא , נאמן זיך ווייכר נאך איהרר אנצאהל , וועלכע זיא נעמליך ביים טאַנצע רויכטן , גינגן אין אַהרר ערבטייל , בויעטן דיא שטעטע ווידר אַויף • אונד כועצטן זיך דארין • (כד) הירויף גינגן דיא קינדד ישראל אויסאיינאנדר , יעדד נאך זיינס שטאַמע , אונד זיינר פאַמיליע • זיא צאַגן אלזאָ פאַן דא אב , יעדד נאך זיינעם ערב־טיילע • (כה) אוש דווע צייט , וואר קיין רענענט אין ישראל , יעדד טאַהט וואס איהם גפיעל •

הַתְּאַשְׁמוּ : (כג) וַיַּעֲשׂוּ־בְנֵי בְנֵי־מִן וַיִּשְׂאוּ נָשִׁים לְמִסְפָּרָם מִן הַמְּחַלְלוֹת אֲשֶׁר גָּזְלוּ וַיֵּלְכוּ וַיָּשׁוּבוּ אֶל־גְּחֻלָּתָם וַיִּבְנוּ אֶת־הָעָרִים וַיֵּשְׁבוּ בָהֶם : (כד) וַיִּתְּהַלְכוּ מִשָּׁם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא אִישׁ לְשִׁבְטוֹ וּלְמִשְׁפַּחָתוֹ וַיֵּצְאוּ מִשָּׁם אִישׁ לְגַחֲלָתוֹ : (כה) בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיֵּשֶׁר בַּעֲיָנָיו יַעֲשֶׂה :

מכלל יופי

כאור

לא לקחט , על דרך שאלה , כלום'הלא לקחט לאיש אשתו במלחמה ? כולא אתם נחתם כו' , כלומר , ואם תאמרו , הלא נשבענו לכלתי תת להם מבנותינו לנשים , דעוכי לא אתם נתתם להם , הלא הם לקחוס בחוקה •

חוק

אחריו כולם תלאכת הדפוס , בא לידי המאסף האחרון , וראיתי צו שאלה בבחור פסוקים אחרים בספר יהושע (י"ז י"ד — י"ח) , ומדי ראיתי כל הזרות אשר העיר עליהם שואל , ענתי עוד פעם את הפסוקים האלה , ולא ראיתי להוסיף או לגרוש מאשר בארתיים ותרגומים כבר •

ואם עוד כשאר לשאל לדקדק , אחרי שיעקרת לונת בני ישראל היתה שלא יונא להם נחלתם , מה זה טענתו כ , מדוע נתת לי גורל אחד ? האם רצתה נפשם אם הפיל להם שני גורלות מבלי הרבות להם נחלה ? הנני אומר שיש לי דברים בזה , אבל הייתי צריך להרחיב הדבור , ולסקול ולטרי בשיעות חז"ל בפרק יש גומלין , אם ליונאי מנרים , או לבאי ארץ נתחלקה הארץ , ולא זה המקום להאריך בכיונא בזה •

fer